

Norsk eller Muslim - eller begge deler?

Konversjon og konvertitter til islam i Norge¹

LENA LARSEN

Antall muslimer i Europa er i sterk vekst. Dette kan hovedsakelig sees på som en konsekvens av muslimsk innvandring, men også, om enn i en mye mindre grad, på grunn av europeiske konvertitter til islam. Ifølge den svenske islamforskeren Tomas Gerholm, vet ingen hvor mange konvertitter til islam som finnes i Europa, men han skriver at det trolig er sikkert å si at de utgjør en større kategori enn folk flest regner med.²

I Norge er konvertittene blitt gjenstand for mediens interesse, og en rekke konvertitter er blitt intervjuet om "hvorfør de konverterte". De siste årene er vi også vitner til en ny trend: norske menn som konverterer til islam gjennom ekteskap med en muslimsk kvinne, blir beskrevet i media.³ En slik innfallsvinkel innebærer en fokusering på konvertittene som individer, og er med på å gi et ansikt til denne nokså usynlige gruppen som har vokst i kjølvannet av muslimenes nærvær i Norge. Men avis- og ukebladintervjuer til tross: det finnes lite kunnskap i Norge om konvertittene som gruppe. Det finnes ikke noe skriftlig materiale som gir et eksakt tall på konvertitter, noe som kan ha sammenheng med at selve konversjonshandlingen ikke er bundet til noen institusjon eller register.

Jeg har likevel laget et anslag med hensyn til antall: Fra å være under 10 i 1984, 200 i 1992, 400 i 1995, til å være omtrent 1000 i år 2002.⁴ Inntrykket er at konversjoner til islam er et stadig oftere forekommende fenomen. Ikke minst har dette vært tydelig etter 11. september 2001. Muslimene i etablerte islamske strukturer har erfart en sterk økning i interesse for islam og islamrelaterte spørsmål fra ikke-muslimer, og at antallet personer som konverterer også har økt.

Temaet for denne artikkelen er konversjon til islam i Norge. Lewis Rambo, spesialist på konversjonsteori, beskriver konversjon som

...a process of change that takes place in a dynamic force field of people, events, ideologies, institutions, expectations, and orientations... (a) conversion is a process of time, not a single event; (b) conversion is contextual and thereby influences and is influenced by a matrix of relationships, expectations, and situations; and (c) factors in the conversion process are multiple, interactive, and cumulative.⁵

I henhold til denne definisjonen vil konversjonsprosessen variere ut fra kulturelle, sosiale, personlige og religiøse betingelser.

Hensikten med artikkelen er å se nærmere på elementer som har hatt betydning for konversjonsprosessen til et utvalg av norske konvertitter til islam, samt kort beskrive deres institusjonaliseringsbestrebelse og søken etter islamsk identitet i dagens Norge.

Den norske konteksten

Det er bred enighet om at det norske samfunnet, i likhet med andre vestlige samfunn, har gjennomgått en sekulariseringsprosess, der samfunnsmessige og kulturelle sektorer er blitt fjernet fra religiøse institusjoners dominans. I følge Rambo ser sekulariseringen ut til å ha medført en svekking og relativisering av tradisjonelle verdier knyttet til familie og moralske grenser, samt en svekkelse av individets identitet.⁶ Moderne transport- og kommunikasjonssystemer har medført en økende bevissthet om ulike religiøse og livssynsmessige valgmuligheter som finnes i verden, noe som går på bekost-

ning av oppfatningen av at det bare finnes "én sannhet". Muligheten for valg er også knyttet til individuell frihet, som er et nøkkelbegrep i den vestlige verden i vår tid. Dette er i særlig grad i storbyer, som vil være naturlige møtesteder for ulike "valgmuligheter". De fleste muslimene i Norge er bosatt i Oslo, som utgjør en slik valgmulighet. Materialet viser da også at de fleste konversjonene til islam finner sted blant personer som bor i Oslo.

Mitt materiale viser at konvertittene møter islam på to måter: Gjennom muslimer, gjennom islamske bøker, eller begge deler. Den vanligste måten å komme i kontakt med islam på er gjennom en muslimsk ektemann. Ekteskap med en muslim medfører en tydeliggjøring av de muslimske reglene og skikkene som blir et viktig element i familiens livsstil. Ett eksempel er *basmala*-formelen som blir sagt før hvert måltid, og '*al-bamdu lillab*', som blir sagt ved måltidets avslutning. Dette er en skikk som de fleste muslimer praktiserer uavhengig av om de i følge islam er praktiserende muslimer. Et annet eksempel er fastemånedens ramadan som mange muslimer følger, enten de er praktiserende eller ikke: Døgnrytmen blir snudd, og familien samles om måltidene og spiser gjerne tradisjonell mat. Mat, venner og språk vil medvirke til at familien blir en enklave for muslimsk *livsstil* i det norske samfunnet. Mine observasjoner viser at denne livsstilen fremstår som tiltrekkende på personene i materialet, lenge før en eventuell konversjon blir et tema.

Muslimene i Norge som bærere av en ikke-sekularisert kultur kan sies å være representanter for tradisjonelle verdier, som i et møte med nordmenn kan virke som kontrast for den eksisterende norske kultur. I denne speilingsprosessen fremstår ulike elementer som attraktive: det kan være "det moralske aspektet av kulturen" eller verdier knyttet til familien. Møtet med muslimenes kultur er også sterkt knyttet til *islam*. Mange av konvertittene jeg intervjuet pekte på "hva islam sier om familieforhold" eller om "kvinnens stilling" som et attraktivt trekk ved islam.

Islam og misjon

Islam er en misjonerende religion. Den islamske termen for islamsk misjon er *da'wab*, invitasjon. I Koranens sure 16, vers 125 pålegges alle muslimer å invitere til islam "på den beste måte".

Da'wab kan være invitasjon til muslimer og ikke-muslimer og skal skje gjennom ord og gjerninger til individer og til grupper. Til tross for denne klare "misjonsplikten", finner vi blant muslimene i Vest-Europa ingen klare paralleller til kristne misjonsselskaper, som driver en utadrettet virksomhet for å få nye troende.⁷ Muslimenes aktiviteter er først og fremst rettet mot egne rekker, med identitetsbevaring høyt prioritert. Det tydeligste eksemplet på misjonsvirksomhet slik vi kjenner det fra kristne sammenhenger er *Tablighi-i-Jama'at* som driver en eksplitt "indremisjonsvirksomhet". Konvertitter til islam blir tillagt stor betydning innen det islamske fellesskapet (*ummah*).⁸ Dette til tross: fra islamske organisasjoner ser vi en manglende fokusering på potensielle nye muslimer. *Da'wab* på organisasjonsnivå overfor ikke-muslimer i Vesten består først og fremst i utgivelse av islamske apologetiske bøker på europeiske språk. Denne virksomheten fikk sitt gjennombrudd på 1970-tallet.⁹ På 1990-tallet var *Islamic Foundation* den viktigste aktøren i Vest-Europa, med ca. 150 titler på sin bokliste. Denne typen virksomhet har økt sterkt i omfang, og det publiseres i dag islamske bøker i de fleste vesteuropeiske land på de respektive landenes språk.

De islamske bøkene

Bøkene inneholder en tematikk som bygger på det Hedin kaller "en fundamentalistisk apologetikk".¹⁰ De kjennetegnes ved at de presenterer et teoretisk og ideologisk idealbilde, en definering av "hva som er islam", og er med på å forme konversjonsprosessen. Et sentralt tema er *tawhid*, at Gud er én og skaper av alle ting. Dette som en motsetning til den kristne treenighetslæren. Jesus aksepteres som profet, men ikke som Guds sønn.¹¹

Mens *tawhid* presenteres som islams ideologiske grunnlag, beskriver *khilafah* (forvaltertanken) rammen for menneskets liv og levnet. Begrepet blir brukt i skapelsesberetningen slik den blir fremstilt i Koranen, og kan tolkes som et uttrykk for hensikten med menneskets skapelse: Å være Guds stedfortreder på jorden, ikke som en straff, men som en del av Guds plan for mennesket. Dogmet om arvesynd eksisterer ikke i islamsk teologi. Hvert menneske er født i "en naturlig tilstand", som er å tilbe Gud. Islam kalles også i

den apologetiske litteraturen for *din al-fitra*, den "naturlige religion", og vi finner i dette kilden til det muslimene hevder er et mer positivt menneskesyn enn det kristne, som bruker skapelsesfortellingen slik den er fremstilt i Bibelen til å hevde dogmet om arvesynden. Mennesket blir av Koranen oppfordret til å forstå og tenke selvstendig for å bli overbevist om Koranens sannhet. Det skal med fornuften få innsikt i virkeligheten slik åpenbaringen (Koranen) beskriver den.

Kvinnen i islam er også et område som har fått mer og mer plass innen den islamske litteraturen, som behandler temaer som kvinnens natur i forhold til mannens, rollefordeling i ekteskapet og kvinnen som mor. Ekteskapet blir innen den apologetiske litteraturen ansett for å være et middel for realisering av kvinnens natur, og det blir lagt stor vekt på kvinnens stilling og verdighet som hustru og mor. Hun blir med utgangspunkt i disse to rollene beskrevet som unik og uerstattelig.

Den islamske litteraturens fremheving av islams foretrekkelighet inneholder også en retorikk mot "'Vestens' mangel på moral". Abdelati hevder i boken *Islam in Focus* at "All the surrounding circumstances [for muslimene i Vesten] are unfavorable as far as Islam is concerned. Radio comments and television shows, news items and magazine articles, motion pictures and even school textbooks, all seem to misrepresent Islam...", og han setter det i forbindelse med at muslimer som lar seg påvirke av disse omstendighetene vil være uten religiøs moral. Denne retorikken må sees i sammenheng med vektleggingen på moral.¹² Mawdudi hevder at "The human life is not governed by physical laws, but by moral laws".¹³

Karakteristisk for konvertittene i materialet er at det er et åpenbart samsvar mellom det *da'wab*-litteraturen vektlegger og det konvertittene sier tiltrakk dem ved islam. Ifølge enkelte av konvertittene i materialet var "vissheten om" og "det logiske" ved "én Gud" årsaken til at de konverterte. Dette er helt i samsvar med den islamske litteraturen, som hevder at det ikke er noen motsetning mellom fornuft og åpenbaring. Flere av konvertittene gir uttrykk for at de opplever det å være muslim som "fornuftig" og "logisk".

Ingen av konversjonene var plutselige, men resultat av en prosess og et samspill av faktorer som for eksempel muslimer (gjerner

ektemenn), islamsk teologi, det norske sekulariserte samfunnet og konvertittenes forhold til seg selv. Interessant å merke seg er at det til dels er samsvar mellom muslimsk retorikk og islamsk litteratur med hensyn til argumenter og tematikk, noe som kan ha sammenheng med at den islamske litteraturen på 1990-tallet ikke var skrevet for lokale europeiske forhold, men oversettelse av islamsk litteratur skrevet for den muslimske verden, gjerne som respons på det den franske islamspesialisten François Burgat betegner som "kulturell kolonialisme".

Konversjonsmotivene

For konvertittene representerte islam "en livstilsmessig og sosial attraksjon", "en levemåte som baserte seg på logikk", et "genuint religiøst liv med Gud". En konvertitt gav også åpent uttrykk for at hun konverterte på grunn av mannen sin - etter at hun ble skilt fra ham. I dette tilfelle har motivet vært "oppskrift for et vellykket ekteskap". Hun gav pent uttrykk for et motiv som jeg kunne ane "ligge og lure" i de fleste konversjonsberetningene, men som få uttrykte eksplisitt: "kjærlighetsmotivet", som hos alle konvertittene det gjaldt, var gjenstand for en nesten systematisk taushet bortsett fra utsagn som "jeg kom i kontakt med islam gjennom mannen min" hos noen få. Det kan ha sammenheng med at det berørte et livsområde som de ikke ønsket å snakke om, og kan ha sammenheng med holdninger og vurderinger de knytter til rollen som muslim,¹⁴ som igjen kan ha sammenheng med, eller fikk mindre betydning for person som gikk gjennom en personlig forandring¹⁵ etter hvert som de får kunnskap om og blir bevisstgjort om de teologiske implikasjonene ved å være muslim.

Islam og konversjon

Ifølge islam har konvertitten, når han eller hun konverterer, *iman mujmal*, en tro som inkluderer en rekke uavklarte spørsmål. Å være muslim er å gå "på den rette vei", *as-sirata l-mustaqim*, som omfatter praktisering av de fem søyler og å søke kunnskap. Praktisering av de fem søylene sammen med en stadig søken etter kunnskap vil ifølge islamsk logikk etter hvert føre til *iman mufassal*, en manifest og detaljert tro. Denne beskrivelsen definerer konversjon til islam

som kun en initiasjon for en videre prosess. Dette kan være en årsak til at konversjonsritualet er enkelt sammenlignet med konversjon til andre religioner. Jødedommen krever en total neddykking i vann med vitner til stede; i tillegg må menn rituelt omskjæres. Disse handlingene fører sammen med andre prosedyrer ifølge jødisk teologi til at konvertitten blir et nytt menneske.¹⁶ Den kristne dåpen slik den blir praktisert i for eksempel Den norske kirke kan også forstås å ha en dramatisk symbolverdi: "Å dø med Kristus og stå opp med Kristus til et nytt liv."¹⁷ Det eneste kravet som islam stiller for å akseptere at en person er muslim er at *shabadah* uttales: *asbbadu alla ilaba illal llab, wa asbbadu anna Mubammada r- rasul ullab*; "jeg bevitner at det ikke finnes noen guddom utenom Allah, og jeg bevitner at Muhammad er Allahs sendebud". Dette kan ha sammenheng med at konversjon i islamsk teologi anses for å være en tilbakevending til "den opprinnelige, naturlige tilstand", som er å være muslim. Ikke engang vitner er påkrevd for at konversjonen skal være gyldig.

Konvertittene og islamsk tro

Konvertittene i materialet hadde til felles at de praktiserer de fem daglige bønnene, men at de ellers har ulike oppfatninger av islam. "Islam er en unik ideologi, der alt flettes inn i hverandre og er i balanse og harmoni"; "islam er realiteten med Gud og dreier seg om oppmerksomhet om målet"; "islam gjør at en ser verden i et annet lys"; "islam er en levemåte med Gud som kan gi styrke" er uttalelser som viser noen av disse oppfatningene. Fokus for disse oppfatningene er forskjellige og kan formuleres mellom to ytterpunkter: "Gud som realitet" og "en måte å se verden på". Felles for konvertittene er at de alle anser at de er på vei i en utvikling mot et mål. En anonym kilde formulerte det slik: "I begynnelsen legges det stor vekt på de ytre tingene. Er *hijabet*¹⁹ korrekt? Spiser jeg noe forbudt? Hvilke E-nummer inneholder forbudte næringsstoffer? Er bukselengden riktig? Er skjegget langt nok?" Fokus er, som vi ser, forskjellig. Felles for konvertittene er at de alle anser at de er i utvikling på vei mot et mål. Vektleggingen av ytre praksis er kun et stadium i en videre utvikling. Etter hvert vil muslimen få bevissthet om islam som en omfattende ideologi. Som hovedmål er imidlertid

også dette å anse som et stadium. Målet er Gud selv, "å leve med Ham som en realitet". De "ytre tingene" og islam som ideologi blir i dette perspektivet et middel for å nå dette målet.²⁰ I løpet av min tid blant de kvinnelige konvertittene så jeg at de forholdsvis nykonverterte var opptatt av klesdrakt, spiseregler og andre detaljerte regler for hvordan leve som muslim, mens muslimene som hadde vært muslimer i "en del år" (dette så ut til å være en glidende overgang, ikke et skarpt skille; slik at det ikke kan angis nøyaktig tidspunkt), var blitt mer opptatt av tilbedelse av Gud og prinsipper for handlinger.²¹ Vektleggingen ser ut til å ha nær tilknytning til hvor lang tid vedkommende hadde vært muslim, men har også sammenheng med i hvor stor grad en tar til seg de islamske normative kildene.

Konvertittene og det muslimske fellesskapet

De norske konvertittene møter utfordringer på en rekke arenaer: i forhold til sin primærfamilie, i forhold til de fødte muslimene og i forhold til det norske samfunnet. Konversjonen til islam innebærer en overgang fra én religion eller livssynsperspektiv til et annet. Dette kan medføre en rekke forandringer. Konvertittene, som gjerne kommer fra et ikke-religiøst hjem, bekjenner seg nå til en religion med en rekke detaljerte leveregler, og som i aller høyeste grad legger vekt på praktisering. Forbud mot alkohol og svinekjøtt, og et krav om at kjøtt skal være halal (slaktet etter islamske forskrifter), merkes når konvertittene kommer hjem på besøk. Et av de vanskeligste punktene for familien når et familiemedlem blir muslim er, ifølge konvertittene, feiring av jul, som er en religiøs høytid med folkelige elementer – og vektleggingen av at "familien skal være samlet". Innen islam feires ikke jul, og det kan oppleves som et tap at familien ikke lenger er samlet på julaften. Konvertittene hadde en ambivalent holdning til på den ene siden å ikke feire jul, samtidig som de ikke ønsket å såre familien.

Konvertittene opplever også utfordringer i forhold til de fødte muslimene, at de ikke blir akseptert som "fullverdige muslimer". Utgangspunktet for å forstå dette er at muslimene i Norge ikke er én, men mange grupper. De ulike gruppene defineres ut fra nasjonal eller etnisk tilhørighet, språk og religiøs tradisjon. Å bli akseptert

av den enkelte muslimske gruppe, innebærer at man oppfyller disse tre kravene.

Mange av konvertittene opplever seg som "annen-classes" muslimer som ikke oppfyller kriteriene for å være fullverdig muslim. Vi ser her en divergens mellom islamske normative kriterier, og muslimenes subjektive kriterier for å akseptere konvertittene inn i det muslimske fellesskapet. Ut fra en nasjonal-etnisk tilhørighet, språk og religiøs tradisjon som betingelse for gruppetilhørighet, representerer de norske konvertittene en "ny" gruppe. De har felles etnisk-nasjonalt opphav, har norsk som morsmål, men har ikke en egen norsk-islamisk tradisjon. Materialet viser at tilegnelse av islamsk identitet er en prosess som strekker seg over tid, og aksept for en spesifikk norsk identitet er en forutsetning for utviklingen av konvertittene som gruppe. Utfordringen for konvertittene selv ligger i en bevisstgjøring av dette faktum, og hva dette innebærer.

Konvertittene og norsk tradisjon

De fødte muslimenes islamske aktiviteter på 1990-tallet hadde som fokus å bevare islamsk identitet. Institusjonaliseringsbestrebelsene bestod hovedsakelig i å åpne moskeer. Dette i motsetning til konvertittene, som har vært engasjert i en rekke aktiviteter med fokus på å skape en islamsk identitet i forhold til det norske samfunnet. Religionssosiologen Peter Berger knytter identitet til behov for mening. Han hevder at menneskets verden er en åpen verden, som må utformes og skapes gjennom egen aktivitet for at mennesket skal finne sin plass og realisere seg selv.²² Dette er alltid et kollektivt foretagende. Mennesket skaper sin egen verden, som utgjør menneskets kultur. De mest synlige eksemplene på en slik byggevirksomhet i det norske samfunnet er stiftelsen Urtehagen, som i dag består av barnehager, grunnskole og friskole. Trond Ali Lindstad var grunnlegger av stiftelsen og representerer dens ansikt utad mot det norske samfunnet.

Hensynet til barna har vært viktig for konvertittene når en ny virkelighet skulle "skapes", og vi finner små, men tydelige eksempler på en islamisering av norske tradisjoner: ramadan-kalender og Islamsk barnesangbok. I forbindelse med fasten i måneden ramadan har konvertittene utviklet en ramadan-kalender etter

mønster fra adventskalenderen. Kalenderne er hjemmelagde, og har gjerne applikasjoner av moské, halvmåne og "islamske" motiver. Det spesielle ved praksisen, er at barna ikke får åpne dagens "gave" før solnedgang, når fasten brytes. *Islamsk barnesangbok* ble utviklet ettersom behov for islamsk materiell på norsk meldte seg i samlingsstundene i de islamske barnehagene. Boken er en kombinert male- og sangbok med kassett; tekstene er enten nyskapt eller oversatte tekster fra engelsk, mens flesteparten av melodiene er kjente barnesangmelodier i norsk sammenheng.

"Islam på norsk"

Islams spredning dreier seg imidlertid ikke kun om oppbygging av islamske institusjoner.²³ I henhold til islamsk teologi er islam en universell religion, for alle steder til alle tider. Dette innebærer at "islams evige prinsipper" realiseres i en gitt kontekst. Troselementet, *aqidab*, er et fast prinsipp, mens moral, *akblaq*, og loven, *shariah*, er gitt som generelle prinsipper, med mulighet for stor variasjon. Og nettopp her ligger utfordringen for konvertittene så vel som de fødte muslimene: å utvikle en islamsk rettstenkning, *fiqh*, med røtter i europeisk jord og som tar hensyn til at muslimene er en minoritet. Dette er prosesser som pågår for fullt i hele Vest-Europa. "Europeisk islam" og "minoritetsrettstenkning" (*fiqh al-aqaliyah*) er begreper som er i ferd med å få en stadig mer fremtredende plass i diskursen om islam i Vest-Europa.²⁴

Disse perspektivene blir ikke presentert for konvertittene, som står foran en dobbel utfordring: en sosialisering inn i islamsk praksis, med det kunnskapskrav som dette innebærer; samtidig som spørsmålet om hva som er "riktig" islam er gjenstand for endring. De fleste konvertittene legger vekt på kunnskapstilegnelse, og har vært lite åpne for "endringsaspektet". I 2003 ser vi imidlertid en tydelig tendens til at konvertittene ikke lenger er tilfredse med kun å høre om islams fortreffelighet, men etterlyser en seriøs islamsk refleksjon på de utfordringer som de møter i skjæringspunktet mellom islamske idealer og den erfarte virkelighet. Dette gjelder ikke minst familierelaterte problemstillinger, som for eksempel giftermål, skilsmisse, mannens plikter og kvinnens rettigheter og barneoppdragelse. Som muslimer befinner konvertittene seg "midt

imellom”: av de fødte muslimene blir de definert som en egen gruppe ut fra *etnisk* tilhørighet; av nordmenn blir de definert som ”noe annet” ut fra *religiøs* tilhørighet. Vi ser også at bevisstheten om en egen norsk islamsk identitet vokser i takt med tiden den enkelte har vært muslim. En undersøkelse foretatt av islamologen Anne Sofie Roald fra 1999 - 2002, i forbindelse med et prosjekt om konvertitter til islam i Skandinavia, viser at konvertittene i hennes materiale ikke bare passivt lar seg definere som ”noe annet”, men aktivt definerer seg som norske muslimer. Roald beskriver det som om de ”er kommet hjem”, og at de ”har funnet seg selv innenfor islamske rammer”.²⁵ Denne bevisstheten om å være norsk muslim vil kunne ha betydning når de koranske prinsippene skal tolkes i norsk kontekst. Resultatet vil i fremtiden kunne bli en ”norsk islam”.

Noter

- ¹ Denne artikkelen er skrevet med utgangspunkt i min hovedoppgave Velkommen til en stor familie... islam og konversjon i norsk kontekst, Universitetet i Oslo 1995. Oppgaven bygget bl.a. på dypintervjuer med 24 norske konvertitter til islam og samtaler med islamske lærde og ledere i Norge og Vest-Europa. Jeg besøkte også The Islamic Foundation (Leicester, England) som på 1990-tallet var den viktigste utgiveren av engelskspråklig islamsk litteratur. Jeg har også fulgt "mine" konvertitter og andre konvertitter fram til dags dato.
- ² Gerholm 1990:264
- ³ Siste eksempel er artikkel i Se og Hør om Ola Thune, sjef for Kripos, som konverterte gjennom ekteskap med en iransk kvinne.
- ⁴ Etter avsluttet feltarbeid i forbindelse med oppgaven har jeg fortsatt å registrere nye muslimer. Det antatte antallet baserer seg på (i) muslimer som konverterte for mer enn 20 år siden, og som har gitt seg til kjenne, (ii) antallet menn som konverterer gjennom ekteskap er langt høyere enn tidligere antatt, (iii) kvinner som konverterer etter å ha tatt kontakt med andre konvertitter, (iv) personer som gir seg til kjenne som muslimer eller konverterer gjennom hjemmesiden www.islam.no.
- ⁵ Rambo 1993:5
- ⁶ Rambo 1993:31
- ⁷ Lewis 1994:198
- ⁸ Personlige samtaler med en rekke islamske lærde og ledere.
- ⁹ Hedin 1988:44
- ¹⁰ Hedin 1988:44
- ¹¹ Surat al-Ikhlās (112)
- ¹² Abdelati 1975:ix-x
- ¹³ Murad 1984:94
- ¹⁴ Kjeldstadli 1981:67 og 71
- ¹⁵ Lofland og Skonovd 1981:374
- ¹⁶ Rambo 1993:129
- ¹⁷ Apostelen Paulus' brev til romerne, kapittel 6.
- ¹⁸ Darsh: Fiqh of Conversion:2 (upubliseret)
- ¹⁹ Her: Hodeplagget muslimske kvinner bruker.
- ²⁰ I løpet av feltarbeidet jeg gjorde i England i 1993 møtte jeg flere muslimske aktive som gav uttrykk for de samme synspunktene.
- ²¹ Ifølge Mawdudi, som tar utgangspunkt i Koranen, består islamsk moral av fire aspekter eller grader: iman, islam (underkastelse under Gud), t̄q̄w̄a (gudsbevissthet) og ihsan (vakre gjerninger), der iman danner basis for et hierarki av de tre tilstander av "det indre jeg", med ihsan øverst i hierarkiet. En hadith formulerer det slik: "Du tjener Gud som om du kan se Ham. Om du ikke kan se Ham, så vit at Han ser deg" (Muslim). Al-Muhsinin (de som gjør vakre gjerninger) er de fremste av de troende på veien til å oppfylle hensikten med å være skapt, nemlig å tilbe Gud.
- ²² Berger 1993:3
- ²³ Defineres ikke bare her som "fysiske" institusjoner, men også som "sosial norm for handling".

- ²⁴ Tariq Ramadan, professor i filosofi og islamske studier ved universitetet i Genève, er en viktig talsmann for europeisk islam, og har bl.a. skrevet boken *To be a European Muslim* (1999). Med hensyn til minoritetsrettstenkning står Dr. Yusuf al-Qardawi som en sentral aktør for muslimer i Vest-Europa, ikke minst gjennom det ukentlige programmet *Sharia wal-hayah* på al-Jazeera-kanalen, og som leder for Det europeiske rådet for fatwaer og forskning.
- ²⁵ Roald mai 2003

Litteratur:

- Abdalati, Hammudah: *Islam in Focus*, Indianapolis 1975.
- Berger, Peter L.: *Religion, samfund og virkelighet*, Oslo 1993.
- Bibelen.
- Darsh, Sayyed: *Fiqh of Conversion* (upublisert stensil).
- Gerholm, Tomas: "Three European Intellectuals to Islam: Cultural Mediators or Social Critics", i *The new Islamic Presence in Western Europe*, London 1990.
- Hedin, Christer: *Alla er födda muslimer: Islam som den naturliga religionen enligt fundamentalistisk apologetik*, Stockholm 1988.
- Kjeldstadli: "Kildekritikk" i *Muntlige kilder: Om bruk av intervjuer i etnologi, folkeminnevitenskap og historie*, Oslo 1981.
- Koranen*. Norsk gjengivelse ved Einar Berg, Oslo 2000.
- Larsen, Lena: *Velkommen til en stor familie... Islam og konversjon i norsk kontekst*. Hovedfagsoppgave, Universitetet i Oslo 1995.
- Lewis, Philip: *The Islamic Britain: Religion, Politics and Identity among British Muslims*, London 1994.
- Murad, Khurram (red.): *Sayyid Abul A'la Mawdudi: the Islamic Movement: Dynamics of Values, Power of Change*, Leicester 1984.
- Rambo, Lewis: *Understanding Religious Conversion*, New Haven 1993.
- Lofland, John og Norman Skonovd: "Conversion Motifs", i *Journal for the Scientific Study of Religion*, 20(4) 1981.
- Ramadan, Tariq: *To be a European Muslim*, Leicester 1999.
- Roald, Anne Sofie: "Towards a Scandinavian Islam? A Study on Scandinavian Converts." Paper presentert på symposiet *Gender and Conversion to Islam*, ISIM Nijmegen, 16. - 17. mai 2003.

Lena Larsen, f. 1960, cand. philol. 1995. Koordinator for Oslo-koalisjonen for tros- og livssynsfrihet ved Norsk senter for menneskerettigheter, Universitetet i Oslo 1999 -. Leder for Islamsk Råd Norge 2000 - 2003.

Norwegian or Muslim – or both?

Conversion and converts to Islam in Norway

The aim of the article is to identify some elements of relevance to the conversion process, as well as looking into the institutionalisation of “the converts’ Islam” and their search for Islamic identity. The converts are facing a double challenge: They are defined as “the other” by the born Muslims due to ethnicity and nationality, and by the Norwegian society due to their religious affiliation. As such they have been defined by others as a new Muslim group in the landscape of Muslims in Norway. However, during the last years we are witnessing that the converts themselves are facing this challenge and actively define themselves as “Norwegian Muslims”. They are searching for “Islamic” solutions to their challenges based on new interpretations of Islamic principles in light of the Norwegian context. This process forms a part of the Islamic discourse that we are witnessing all over Western Europe and that is considered by prominent Muslims to be the emergence of European Islam.